

konkurrence-loven, er uklart, men tanken er nærliggende.

- Der er en stor variation fra år til år i sukkerroeuudbyttet pr. hektar. For at være sikre på at opfylde leverancekravene vælger sukkerroebønderne derfor at producere ekstra roer ud over deres A- og B-kvoter. Disse såkaldte C-roer forarbejdes til sukker, som alt sammen dumpes på verdensmarkedet.

Hvor forsvinder pengene hen?

EU's interventionspris pr. ton hvidt sukker er på ca. 4.700 kr. Heraf går små 40 pct., ca. 1.800 kr., til en forarbejdningmargin, som tilfalder sukkerfabrikkerne. Dog fragår ovennævnte produktionsafgift. Denne forarbejdningmargin er i sig selv større end den aktuelle verdensmarkedspris for sukker. Eftersom sukkerfabrikkerne sælger C-sukker til verdensmarkedsprisen, er det klart, at marginen klart overstiger de marginale produktionsomkostninger – præcis som det kan forventes, når en virksomhed har monopol.

Det betyder omvendt, at dumpingtilskuddet – der officielt og ufortjent neutralt betegnes »eksportrestitutionsen« – som ydes til ca. halvdelen af B-sukkeret, i dag overstiger den pris, roebonden får for en tilsvarende mængde sukkerroer. Dumpingtilskuddet er i dag på knap 3.100 kr. pr. ton hvidt sukker, mens bonden får godt 2.700 kr. for en tilsvarende mængde roer. *Det ville altså bedre kunne betale sig for EU at opkøbe disse roer og destruere dem samt nedsætte A-kvoten tilsvarende.* Også selv om EU hermed mister en sukkerafgift på små 100 kr./t. Her forudsættes realistisk, at destruktion kan ske for under 400 kr. pr. ton – faktisk vil man kunne tjene penge på at »destruere« dem i bio-gasanlæg.

Det kan kun være af hensyn til sukkerfabrikkerne, at man betaler dyrt for at få roerne oparbejdet og dyrene for at få dem dumpet. Til gengæld får verdensfattede sukkerbønder det at føle. For dem vil det normalt være afgørende for børnenes skolegang eller ej; den livsvigtige medicin eller ej; en fuld mave eller ej.

Det ville naturligvis være endnu bedre at opkøbe roerne og anvende dem alternativt, for eksempel til foder. Det ville give et dækningsbidrag, der foreløbig skønnes til ca. ¼ af de 2.700 kr.

Bedst ville naturligvis være at lade være med at dyrke roer og bruge jorden til noget økonomisk rationelt. Det kan beregnes, at den gevinst, sukkerbonden opnår (uden at man indregner kapitalisering af sukkerjorden), svarer til ca. 11 pct. af EU's interventionspris og dermed er langt, langt mindre end forskellen på interventionsprisen og verdensmarkedsprisen. Det kan også ses af, at den såkaldte kvoterente – den gevinst,

sukkerbønderne opnår i kraft af sukkerordningerne – i alt beløb sig til omkring 255 mio. kr. i Danmark for 1997. Til sammenligning udbetalte den danske stat (med refusion fra EU) samme år 423 mio. kr. i dumpingtilskud. Dette tal var dog usædvanlig lavt netop i 1997 – for 2003 skønnes en udgift på 618 mio. kr. I alle årene har forbrugerne tilmed betalt et langt større beløb i overpris.

Det er svært at finde andre betegnelser for dette end vanvid. Hvis man liberaliserede sukkermarkedet, kunne man for beskedne 255 mio. kr. holde sukkerbønderne skadesløse – det svarer til en afgift på ca. 1 kr. pr. kg. sukker; hvilket skal sammenholdes med den flere gange større merpris, som forbrugerne betaler i dag.

Analysen viser, at i Danmark har højst én aktør glæde af sukkerordningerne: Danisco.

Særordninger for de fattigste lande

I beslutningsforslaget foreslås en fuld liberalisering af EU's sukkermarked. I dag er der visse udviklingslande, der har toldfri importkvoter til EU, og EU har vedtaget, at de 48 fattigste ulande (LDC) skal have – næsten – fri adgang til EU's markeder. For så vidt angår sukker, lod politikerne sig presse af sukkerproducenterne i EU til en særlig lang overgangsordning, så der først er fri adgang i 2009.

Den lange overgangsperiode er kritisabel. Hvad værre er, så er hele tankegangen forfejlet, især når det gælder sukker. Det rigtige er en helt fri markedsadgang til de rige landes markeder for alle. Et land som Brasilien er ikke et LDC-land, fordi der er en relativt stor middelklasse i byerne; men der er masser af fattige bønder, som producerer sukker.

Der er uden tvivl nogle, som af et ærligt hjerte mener, at det rigtige er at favorisere LDC-landene, når det gælder sukker. Men det holder ikke for en nærmere analyse. Og det er svært at frigøre sig fra en mistanke om, at når EU har valgt den linje, er det fordi, LDC-landene i dag kun er i stand til at eksportere sukker svarende til godt 1 pct. af EU's produktion og derfor ikke er en trussel mod sukkerordningerne (selv om enhver trussel af den art burde være hjertelig velkommen). Det er nemlig i høj grad lande, der er så lidt udviklede, at de ikke kan ret meget på verdensmarkedet (endnu). Mistanken bestyrkes af, at der i aftalen er indbygget klausuler om, at hvis LDC-landene nu begynder at producere mere sukker, så er der alligevel et loft for, hvor meget de må sælge til EU. Det med udvikling gennem fri handel skal åbenbart helst ske med måde.

EU har længe givet en anden gruppe af ulande – de såkaldte ACP-lande samt Indien – adgang til at sælge